

Συνέντευξη στο περιοδικό Μετρονόμος

1. Δυο λόγια για το συγκρότημα. Γιατί Λαλητάδες; Πότε ιδρύθηκε, τα μέλη του ποια είναι;

Σε ότι αφορά το όνομα. **Λαλητάδες** είναι η ονομασία κατα τον παλιό τρόπο, αφού παλιότερα οι κομπανίες ονομάζονταν και λαλητάδες. Θυμάμαι μικρός που έλεγαν στα χωριά μας, έρχονται οι λαλητάδες, για να παίξουν στα πανηγύρια στους γάμους και τα βαφτίσια

Το όνομα αυτό χρησιμοποιούμε επίσημα απο το 2000, κι αυτό, όταν χρειάστηκε να συμμετέχουμε σε μία εκδήλωση – θυμάμαι ήταν 3ήμερο εκδηλώσεων – στη μνήμη ενός μεγάλου Έλληνα δημιουργού και η πίεση απ τους διοργανωτές ήταν μεγάλη. Επρεπε να καταχωρηθούμε στο πρόγραμμα με ενα όνομα. Η αλήθεια είναι οτι δεν δυσκολευτήκαμε και πολύ. Πέρα απ τους βιοματικούς συνειρμούς, ενα απ τα τραγούδια που πάντα μας άρεσε και το λέγαμε ήταν αυτό των **Λαλητάδων**, ένα παλιό Ηπειρώτικο τραγούδι όπως καταγράφηκε στις αρχές του αιώνα απο την Δέσπω Μερλιέ με την κομπανία του Νίκου Τζάρα (στο δίσκο καταγράφεται με το όνομα Τσουρλής)

Αχ τι το κακό που πάθαμεν εμείς οι λαλητάδες.....κλπ..

Με τους στίχους αυτού του τραγουδιού ξεκινάει το βιβλιαράκι (booklet) που συνοδεύει το πρώτο μας CD.

Σήμερα η κοπανία μας είναι εξαμελής και απαρτίζεται εκτός απο εμένα στο κλαρίνο, με την Κλαούντια Ροσσίνι στο βιολί, τον Δημήτρη Ρίζο του Κλέονα και τη Μαριφένια Ρίζου στα λαούτα, την Ματίνα Τζήκα στα κρουστά και το τραγούδι και τον Δημήτρη Τσίπρα στο τραγούδι. Βεβαίως πολλά απ τα τραγούδια που λέμε τα τραγουδούμε όλοι μαζί

2. Επίσης δυο λόγια για την πρώτη δισκογραφική δουλειά, πως προέκυψε και με ποιο σκοπό

Η πρώτη μας δισκογραφική δουλειά έγινε το 2004. Ο δίσκος κυκλοφόρησε τον Μάρτη η τον Απρίλη του 2005 δεν θυμάμαι ακριβώς.

Η ιδέα για τη δουλειά αυτη ξεκίνησε πολλά χρόνια νωρίτερα πρέπει να ήταν το 1998. Θυμάμαι ήταν ένα βράδυ μετά απο τρεις με τέσσερις ώρες παίξιμο στην μουσική τότε σκηνή “ Εναλλάξ” είχαμε πιεί και κάμποσο τσίπουρο – είμασταν δηλ. ζεστοί για τα καλά – και η κουβέντα άναψε. Το θέμα ήταν να καταγράψουμε σκοπούς και τραγούδια της περιοχής των Τζουμέρκων αλλά με το ύφος και το ηχόχρωμα της περιοχής χωρίς τις φλυαρίες και τις στρεβλώσεις που με τα χρόνια επείλθαν, σεβόμενοι τον παλιο τρόπο παιξίματος και τραγουδιού έτσι αφκιασίδωτα και κυρίως να καταγράψουμε σκοπούς που δεν έχουν ως τώρα καταγραφεί επίσημα στη δισκογραφία. Αν μπορούσαμε να το κάνουμε έχει καλώς, αλλιώς να “ κάτσουμε στ αυγά μας”.

Τότε στην κομπανία συμμετείχαν ο **Χρήστος Ζώτος** στο λαούτο και ο **Γιώργος Φλούδας** στο βιολί – απο τότε, ίσως και λίγο νωρίτερα είναι και οι δύο αυτοί σπουδαίοι μουσικοί, συνοδοιπόροι στην μουσική διαδρομή των λαλητάδων – και συμφωνήσαμε να το ξεκινήσουμε. Πέρασαν βέβαια κάποια χρόνια, σημασία έχει όμως ότι η υπόσχεση κρατήθηκε και η ιδέα έγινε πράξη.

Οταν ξεκινήσαμε να γράφουμε ήταν για μας κάτι σαν γιορτή. Η μοίρα όμως θέλησε η χαρά να μετατραπεί σε τραγωδία με τον αφνίδιο θάνατο του **Γιάννη Μερεντίτη** που η φωνή του ηχεί γλυκειά και μελωδική στα τραγούδια εκείνου του δίσκου.

3. Πόση απήχηση έχει σήμερα το δημοτικό τραγούδι; Είναι μια μόδα μέσα στον όλο μουσικό χαβαλέ; Υπάρχει κοινό που είναι δεμένο ακόμα με την παράδοση;

Η απήχηση του είναι μεγάλη. Ετσι εμείς το εισπράτουμε στις γιορτές και τα πανηγύρια κυρίως βέβαια στην ύπαιθρο. Στα αστικά κέντρα η απήχηση είναι ίσως μικρότερη. Μήπως όμως αυτό δεν εκφράζει και την ταυτότητα αυτής της μουσικής παρά το μεγάλο ρεύμα της εσωτερικής μετανάστευσης και των δημογραφικών αλλαγών που επείλθαν? Ήταν και είναι γέννημα της υπαίθρου με τον δημόδη χαρακτήρα που την διακρίνει τόσο στην ποίηση όσο και στις μουσικές φόρμες. Ο “δημώδης χαρακτήρας” καταδικνύει τον ανώνυμο δημιουργό ή τους ανώνυμους δημιουργούς αφού το σημερινό μουσικό υλικό σμιλεύτηκε στην διάρκεια τουλάχιστον τριών αιώνων.

Η απήχηση του δημοτικού τραγουδιού είναι αποτέλεσμα της κουλτούρας του Έλληνα, της σχέσης του με τα έθιμα, του τρόπου που χέρεται και γλεντά, **και όχι αποτέλεσμα διαφημιστικό**. Η μουσική βιομηχανία δεν προωθεί το προϊόν διαφημιστικά αφού θεωρεί ότι μάλλον δεν πουλάει. Ετσι **δεν μπορεί να είναι μόδα**, γιατί η μόδα είναι το διαφημιστικό αποτέλεσμα μιας ολόκληρης βιομηχανίας που επενδύει πολλά και προσδοκά να κεφαλαιοποιήσει το αποτέλεσμα. Τέτοιο πράγμα εδώ δεν έχουμε, το αντίθετο θα έλεγα. Οτι γίνεται, γίνεται κυρίως απο μεράκι. Απο την άλλη μεριά όλο και περισσότερα νέα παιδιά ασχολούνται ή και ανακαλύπτουν αυτή τη μουσική. Οι σύλλογοι και οι αδελφότητες έχουν προσφέρει πολλά σ αυτή την κατεύθυνση. Σημαντικός είναι επίσης ο ρόλος των μουσικών σχολείων σε όλη τη χώρα.

Ξέρετε, αυτός ο **ιδεολογικός επαρχιωτισμός** που διακρίνει ένα μεγάλο μέρος της εξουσίας όχι μόνον της πολιτικής, ίσως εκεί να είναι και ο μικρότερος, πρέπει να τελειώνει. Και για να εξηγούμαι. **Ιδεολογικός επαρχιωτισμός** είναι η **ξеноμανία**, η **έλλειψη γνώσης της ιστορίας και του πολιτισμού σου, η ισοπέδωση**, το αίσθημα **κατωτερότητας και ντροπής** γι αυτό που είσαι, μπροστά σ ένα άλλο πρότυπο που κυριαρχεί στον μικρόκοσμό σου.

Υπάρχουν ακόμη δυστυχώς συμπατριώτες μας που πιστεύουν οτι πρέπει να εκπολιτισθεί ο δήθεν απαίδευτος λαός, να παρακολουθεί καθημερινά την “καμεράτα” ή την “7^η συμφωνία”

Ξέρεται θυμίζει τα πρώτα χρόνια της απελευθέρωσης απ τον Τούρκικο ζυγό που ορισμένοι λόγιοι συμπατριώτες μας που ήρθαν τότε απ τη Βιέννη ή την Οδυσσό έλεγαν στους άμοιρους και μπαρουτοκαπνισμένους Έλληνες να μην τραγουδούν Δημοτικά τραγούδια γιατί τα περισσότερα απ αυτα είναι Τουρκόσπορα.

Η ακόμα πολύ αργότερα την εποχή της μαζικής εσωτερικής μετανάστευσης που πολλοί συμπατριώτες μας στην Αθήνα πλέον, την πρωτεύουσα, καμόνονταν πως μιλούσαν “πολιτσιάνικα” οι δύσμοιροι χωρίς τα τοπικά γλωσσικά ιδιώματα. Κι αν το γλωσσικό ιδίωμα ήταν στοιχείο που πρόδιδε την καταγωγή, η μουσική που για αυτούς ήταν κυρίαρχα βιωματική, πρόδιδε την ταυτότητα. Η υιοθέτηση όποιου άλλου είδους τραγουδιού ήταν επιτακτική ανάγκη διαφοροποίησης, και όχι επιλογής αρεσκείας.

4. Δημοτικό τραγούδι και εφήμερα σκυλάδικα, ποπ και άλλα εμπορικά τραγούδια. Τί λέτε για τα σκυλάδικα δημοτικά τραγούδια, που κυκλοφορούν;

Το σκυλάδικο δημοτικό δεν είναι καινούργια υπόθεση. Οι ρίζες “του κακού” φαίνεται να αναπτύσσονται την δεκαετία του ‘60 με το ρεύμα του νεοδημοτικισμού όπως καθιερώθηκε να αποκαλείται. Ολα άλλαζαν γρήγορα. Τα φυσικά όργανα πολύ σύντομα υποκαταστάθηκαν με ηλεκτρικά. Τα λαούτα απ τις κιθάρες, τα βιολιά απ τα αρμόνια, ο νταϊρές και τα νταούλια απ τις ντράμς. Ακόμα και τα κλαρίνα έγιναν στην

πραγματικότητα ηλεκτρικά με τις κάψες. Το ζητούμενο δεν ήταν πια ο ήχος να γλυκαίνει το αυτί, αλλά πώς θα γίνεται δυνατότερος, οξύτερος, και κυρίως επαναληπτικός (ecko). Η κομπανία άλλαξε το ρόλο της. Απο κύτταρο μουσικής αναπαραγωγής με βασικό στοιχείο την ομοιογένεια, έγινε συμπτωματική συνάντηση μουσικών για ένα βράδυ. Ακόμα και στο πάλλο η θέση άλλαξε. Η ισότιμη θέση με το περίφημο “πέταλο” δηλ. όλοι να βλέπονται και να συννεοούνται ακόμη και με “ τα μάτια” αποτέλεσε παρελθόν. Ο τραγουδιστής πια είναι μπροστά, περίοπτα κι όλοι οι άλλοι πίσω. Είμαστε στην εποχή του κιτς star system. Ο τραγουδιστής κατά κανόνα παρέφραζε το στίχο σε παλιές δημιουργίες είτε απο άγνοια, είτε κυρίως απο σκοπιμότητα για να θεωρείται νέα δημιουργία και εξ αυτού να έχει δικαιώματα (για όσους δεν γνωρίζουν τα παραδοσιακά τραγούδια δεν έχουν δικαιώματα αφού ο δημιουργός τόσο στο στίχο όσο και στη μουσική είναι ο ανώνυμος λαός). Εφτανε μιά λέξη ν αλλάζει, για να μπαίνει φαρδιά πλατιά το όνομα κάποιου. Ποός δεν θυμάται στους δίσκους της εποχής να αναγράφεται για παράδειγμα το όνομα “x “ κάτω απ το τραγούδι Γιάννη μου το μαντήλι σου. Κι όταν αυτό κατακρίθηκε έστω κι απο λίγους π.χ. απ τον αείμνηστο Σίμωνα Καρρά άρχισε η μαζική παραγωγή του νεοδημοτικού τραγουδιού. Φτηνός στίχος – του ποδαριού – και φτηνές μουσικές φόρμες. Κανείς σήμερα ακόμη και οι τότε συντελεστές δεν νοιώθουν περήφανοι για εκείνη την εποχή. Το διαζύγιο της σχέσης πολλών ανθρώπων με την παραδοσιακή μουσική ήταν προ των θυρών. Ηρθε και η δικτατορία των συνταγματαρχών η οποία τον πρώτο τουλάχιστον καιρό ταύτισε την ύπαρξή της με το δημοτικό τραγούδι. Δεν ήθελε πολύ. Δυστυχώς τα “απόνερα “ αυτης της περιόδου τα βιώνουμε ως και σήμερα.

5 Ποια είναι η δική σας ερμηνευτική αντίληψη για το δημοτικό τραγούδι; Μουσικακή αναπόληση, ή "πειραγμένες" μελωδίες;

Δεν είμαι οπαδός της **μουσειακής αντίληψης**. Τα πράγματα εξελίσσονται, η ίδια η ζωή εξελίσσεται, οι παραστάσεις αλλάζουν. Ο παλιός τρόπος – του πως δηλ. φτιάχτηκαν τα τραγούδια και σμιλεύτηκαν στο χρόνο – δεν είναι επαναλαμβανόμενος, είναι απλά ένα κομμάτι της μουσικής μας ιστορίας.

Ομως ο μοναδικός πλούτος της παραδοσιακής μουσικής με την πληθώρα των μουσικών δρόμων και ρυθμών είναι εδώ ζωντανός. Η Ελληνική ποίηση στοιχείο του σημερινού πολιτισμού είναι επίσης εδώ, ζωντανή.

Τα υλικά δηλαδή υπάρχουν, μπορεί απλά να είναι αμπόλιαστα και αποθηκευμένα. **Τα μέσα** επίσης υπάρχουν, οι μουσικές δηλ μηχανές παραγωγής και αναπαραγωγής που δεν είναι άλλα απ την πολύ πλούσια γκάμα των μουσικών μας οργάνων στον σολιστικό, αρμονικό και ρυθμικό τους ρόλο.

Ο δρόμος δεν είναι οι **πειραγμένες μελωδίες** και οι αναμασημένοι στίχοι.

Αναζητούνται οι **αρχιτέκτονες**, οι **πρωτομάστορες** και οι **κτίστες**. Η περίοδος του νεοδημοτικισμού όπως την περιέγραφα νωρίτερα είναι το καλύτερο προς αποφυγήν παράδειγμα

6 Τα μελλοντικά σας σχέδια.

Τα σχέδιά μας απο την άποψη του χρόνου αναφέρονται στο χθές, το σήμερα και το αύριο. Στο **χθές** γιατί είναι η δεξαμενή και δυστυχώς είναι ακόμη άδεια παρά τις πολύ μεγάλες προσπάθειες που έχουν γίνει. Θέλουμε – και δουλεύουμε σ αυτή την κατεύθυνση – να καταγράψουμε σκοπούς και τραγούδια της ιδιαίτερης πατρίδας μας

που διαφορετικά θα χαθούν. Είναι η τελευταία μας ευκαιρία, αφού η γεννιά που ακόμη και σήμερα θυμάται την προφορική παράδοση φεύγει βιολογικά.

Στό **σήμερα** επαναπροσδιορίζοντας τη δική μας θέση στο μουσικό “γίγνεσθαι” .Τα αισθήματα μοναξιάς να μετουσιωθούν σε ρεύμα που μπορούν να παρασύρουν ιδέες και αντιλήψεις. Η συνεργασία των μουσικών να ξεπερνά την αντιπαλότητα που είναι στείρα και στο τέλος τέλος για όλους είναι βλαπτική.Να γίνει συνείδηση ότι η **κρατικοποίηση** αυτής της μουσικής μέσω των διαφόρων επιδοτήσεων είναι καταστροφική.

Ξέρετε όλα αυτά δεν είναι θεωρητικά. Οσοι ζούν σε αυτό το το χώρο καταλαβαίνουν πολύ καλά σε τι αναπαίρομαι. Επίσης δεν είναι “ιεραποστολικά” , είναι όρος επιβίωσης για αυτη τη μουσική και τους συντελεστές της.

Σε ότι αφορά το **αύριο**, σίγουρα του να γίνουμε καλύτεροι μουσικά. Το προηγούμενο διάστημα η **αναζήτηση ταυτότητας** ήταν το κύριο μέλημά μας. Νομίζω πως αυτό έχει επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό χωρίς να είναι τυπικός αυτοσκοπός.Η αποκλειστική χρήση φυσικών οργάνων, ο μουσικός σολιστικός διάλογος των οργάνων, η φωνητική “πολυφωνία” εκεί όπου απαιτείται και ενα συγκεκριμένο ηχόχρωμα νομίζω πως αποτελούν ήδη τα στοιχεία ταυτότητας της ομάδας.

Να μην ξεχάσω να αναφέρω ότι για τους φίλους μας έχουμε ήδη ξεκινήσει μια επικοινωνία “**ιντερνετική**” μέσω της Ιστοσελίδας μας. Αυτή είναι :

www.lalitudes.gr